

הנשיקה שבנס*

איתא בגמ' בשבת [כא, ב] מאי חנוכה, וכתב רש"י [ד"ה מאי] על איזה נס קבעוה, דתנו רבנן כשנכנסו יונים להיכל טמאו כל השמנים שבהיכל, וכשגברה מלכות בית חשמונאי ונצחום בדקו ולא מצאו אלא פך אחד של שמן, ומסיקה הגמ' לשנה אחרת קבעום ועשאוים ימים טובים בהלל והודאה. משמע מהברייתא שההלל וההודאה נקבעו על נס פח השמן. ויש לתמוה, מדוע קבעו ימים טובים של הודאה על נס פח השמן ולא על המלחמה, לכאורה הניצחון במלחמה היה הרבה יותר חשוב מאשר נס פח השמן.

שאלה נוספת. אצל יוסף הצדיק שמכרו אותו לישמעאלים כתוב שאירע לו נס שגמליהם נשאו בשמים, כדי שהצדיק לא יריח ריח רע¹. ולכאורה בצרה הגדולה שיוסף נמצא בה, שהוא נמכר עתה לעבד במצרים, מהי המשמעות ומהו הריח הגדול בכך שהיה סביבו מעט ריח טוב.

רה"י ר' חיים שמואלביץ זצ"ל אומר על כך יסוד². בשעת הניצחון שה' עשה לאבותינו בניסים ונפלאות, נוסף על הניצחון עצמו ה' נתן להם עוד נשיקה של אהבה – וזהו נס פח השמן. ודאי שהניצחון הוא העיקר, אבל את החג קבעו על נס פח השמן, על הנשיקה. כך אצל יוסף, זה שהגמלים נשאו בשמים הוא מפני שרשב"ע רצה להראות ליוסף בעת צרתו את האהבה שלו אליו.

אדם מרשה לעצמו לתת מכה למי שהוא קרוב אצלו, מי שאינו מאוהביו לא זוכה לקבל מכה. לפעמים ה'נשיקה' הכי טובה זו מכה. סטירה כואבת מאוהב היא בעצם נשיקה של אהבה, נשיקה מלאת רחמים.

כשהייתי בחור ובאתי לישיבה ישנתי חצי שנה בביתו של ראש הישיבה ר' אליעזר

* סיכום שיחה שהעביר הגאון רבי נתן צבי פינקל זצ"ל ב'וועד' בישיבת מיר ירושלים, בעש"ק פרשת מקץ 'זאת חנוכה' ה'תשס"ג. הסיכום היה לעיני רה"י זצ"ל. לקראת פרסומם ב'המעין' עברו הדברים עיבוד קל ע"י מערכת 'המעין' תוך שמירה על סגנון אמירתם, וכן נוספו מקורות. תודה מקרב לב לרב אב"י גולדמינץ שליט"א שהעביר לנו את סיכום השיחה, והוסיף בשולי הדברים דברי זיכרון ופרידה מרבו זצ"ל.

1 בראשית רבה פרשה פד סי' יז: 'וישאו עיניהם ויראו. אמר רבי אבא בר כהנא, והלא אין דרכן של ישמעאלים להיות טעונים אלא עורות ועיטרן, אלא ראה מה זימן הקדוש ברוך הוא לאותו צדיק באותה שעה – שקים מלאים בשמים, כדי שתהא הרוח מנשבת בהם מפני ריחן של ערביים'. וכ"כ רש"י בראשית לז, כה: 'וגמליהם נושאים וגו'. למה פרסם הכתוב את משאם, להודיע מתן שכרן של צדיקים, שאין דרכן של ערביים לשאת אלא נפט ועיטרן שריחן רע, ולזה נזדמנו בשמים שלא יזק מריח רע'.

2 שיחות מוסר 'שערי חיים', מאמר טז 'נס להתנוסס'.

יהודה זצ"ל, אחר כך עברתי לגור בפנימייה. תקופה מסוימת, אחרי שכבר הייתי בפנימייה, נסעתי לאמריקה לבקר את ההורים, וכשחזרתי ראש הישיבה ביקש שבליה הראשון אישן אצלו בבית. הגעתי לישיבה מאוחר, כשהוא כבר ישן, אך הוא השאיר הודעה שאבוא לישון בביתו, וכך עשיתי.

בבוקר כשהתעוררתי, כשפתחתי את העיניים, ראיתי שראש הישיבה עומד על יד המיטה שלי ומחכה שאתעורר, ומיד כשראה שהתעוררתי הוא התכופף אלי ונתן לי נשיקה. סיפרו לי אחרי זה שאני זכיתי למה שאף אחד מהנכדים שלו לא זכה לו; הוא אף פעם לא היה מנשק, ואני זכיתי לנשיקה. את הנשיקה הזו אני מרגיש בלחיי עד היום הזה, ואני משתדל בכל כוחי להעביר את הנשיקה הזו אליכם.

לפעמים זו נשיקה מתוקה, ולפעמים זו נשיקה כואבת, אבל תמיד זו נשיקה. אומר לנו רבי חיים שמואלביץ שבמכירת יוסף היו בשמים, ריח טוב, ובחג החנוכה היה נס פח השמן. שניהם נשיקה מהקב"ה. כתוב והלכת בדרכיו של הקב"ה, וההנהגה הזו, הנהגת הנשיקה, מחייבת גם אותנו.

לפני כמה זמן סיפרו לי סיפור, שמראה עד כמה האדם עצמו פעמים רבות אינו שם לב למשמעות של מעשיו. בחור אחד למד בישיבה וירד מהדרדך, התקלקל; כנראה שהתרחק מאוד. אחרי זמן מסוים הוא חזר בתשובה, והיום הוא בחור ירא שמים. שאלו אותו מה הביא אותך לחזור בתשובה, והוא אמר שפעם אחת בשמחת תורה הוא בא לישיבה, ואני באמצע הריקודים ראיתי אותו, ניגשתי אליו והכנסתי אותו לתוך המעגל, לפני כולם. לדבריו עצם זה ששמתי לב אליו וקירבתי אותו, זו הסיבה שבסופו של דבר הוא חזר בתשובה. אני לא זוכר כלל את המעשה הזה, אך ממנו רואים עד כמה מעשה אחד, למרות שהוא קטן מאוד ביחס לדברים אחרים, יכול להשפיע. ובאמת הדברים הקטנים שהאדם עושה הרבה פעמים יותר חשובים מהדברים הגדולים.

בחינוך צריכים שמאל דוחה וימין מקרבת³. הדחייה היא רק בשמאל, והעיקר הוא הימין. יש אנשים שהם עליזים ושמחים, ויש אנשים שהם קרים. זה נובע ממהלך החיים, המשפחה והבית. אם יש קירוב בין בני הבית כולם יוצאים עליזים ושמחים, ואם האווירה בבית כבדה ותקיפה החינוך במצב בעייתי. ודאי שלא צריך שיהיה הפקר בבית, צריכים לפעמים לתת סתירה, אבל האווירה באופן כללי צריכה להיות אווירה של קירוב. ילד שהוא שמח ועליז סימן שהוריו מקרבים אותו, ואם הילד ממורמר לא טוב לו בבית. לפעמים מילה אחת טובה במקום הנכון שווה יותר מאלף תוכחות. העיקר הוא שצריך להיות קירוב בין אדם לחברו, אווירה של ריחוק יכולה לקלקל הרבה מאוד. זה נוגע לחיים בין איש לאשתו ובין אדם לחברו. צריך לדעת לפרגן לשני, צריך לדאוג לאווירה טובה.

את כל זה אנו לומדים מהנהגותיו של הקב"ה. בימים אלו אנו מרגישים את הקרבה לה' ית' בזכות הדבר המיוחד הזה של נס פח השמן. היום אחה"צ כשנדליק

3 סוטה מז, א; אבות דר"נ נו"ב פרק לא.

נרות ונגיד שעשה ניסים, ירגיש כל אחד מאיתנו שהוא מקבל נשיקה מיוחדת מאת הקב"ה, וכך נגביר גם את האהבה שלנו לריבוננו של עולם.
יה"ר שה' יפתח ליבנו ויאיר את ליבנו לאהבתו, שנתייחס כל אחד לחברו בקירוב של אהבה, ושנזכה למה שכתוב בגמרא שמי שנזהר בנר יזכה לבנים תלמידי חכמים.

***

אחרי מיטתו של מו"ר הגאון הגדול רבי נתן צבי פינקל זצוק"ל ראש ישיבת מיר

הגדירו את מורינו ראש הישיבה זצ"ל כ'מלכות' של תורה, מלכות שכל נתיניה נהנים ממנה. איש מורם מעם ההולך לפני המחנה, מוביל ומרומם את הציבור, תוך אחריות ואהבה לכל יחיד ויחיד. הידע וההיקף של ראש הישיבה היו מדהימים. הוא ליווה וניווט אלפי תלמידים, בקבוצות ו'חבורות' שונות. היה מעורב בכל נושאי הלימוד בישיבה על כל אגפיה, שהקיפו את כל הש"ס בו זמנית. מספרים שהוא התחייב לקודמיו בקודש שלא יעבור עליו יום בלי שמונה שעות של לימוד, ויש שמועות על שתיים עשרה שעות. המקורבים אומרים שהוא עמד בהתחייבות זו עד יומו האחרון, עם כל העול העצום שהיה מוטל עליו. אין לנו מושג על ההתמדה והשקיעה שלו בלימוד בשנות צעירותו.

אחד הדברים המעניינים בשיעורים שלו היתה הדרך 'לשיטתו', כשהוא מראה איך המפרשים הולכים באותו קו מתחילת המסכת ועד סופה, הכל על פי אותו חשבון. פעם הרגשנו שהשיעורים הכלליים שלו הם שיעור בהפסקות, בכל המסכת מדובר למעשה על שיעור אחד ארוך.

כל זה נעשה תוך יסורים קשים ממחלת הפרקינסון ממנה סבל, שמי שלא ראה בעיניו לא מסוגל להאמין. לפעמים ראש הישיבה בקושי הלך, ובתקופה האחרונה נעזר בכיסא גלגלים. לעיתים ראינו אותו נושך את השפתיים מרוב כאב. בזמנים קשים הוא שוחח עם תלמידים בשכיבה, ובקושי הוציא מילה מפיו. דבר זה לא מנע ממנו להמשיך למסור שיעורים, לייעץ לתלמידים, ולעקוב אחר כל הנעשה בישיבה הגדולה בעולם.

ראיתי פתק מרגש בכתב ידו: 'ניסיתי, סליחה'. פתק זה נכתב כ'התנצלות', לאחר שבמשך רבע שעה הוא לא הצליח להוציא מילה מפיו כדי להתחיל את השיעור. פעם ניגשתי אליו בשאלה מורכבת, והוא התנצל שקשה לו לדבר ודחה אותי לזמן אחר, אך זה לא הפריע לו לשמוע 'חבורה' מבחור.

אמרו עליו שהוא מכיר כל תלמיד בישיבה, בשמו ובמצבו. היכרות זו לא נבעה רק מהאחריות העצומה שהיתה על כתפיו, אלא מאהבה פשוטה ואמיתית, אהבה שכל תלמיד

הרגיש אותה. פעם מישהו שאל אותו האם אכן הוא מכיר את אלפי תלמידי הישיבה בשמם, והוא הגיב כמסתפק: "את השמות אני לא בטוח זוכר, אבל בטוח שאני אוהב את כולם"... ראינו בו דמות של אבא אוהב. זה בא לידי ביטוי למשל בזה שבחור לא יכול היה 'לסגור' שידוך לפני שקיבל את ברכתו.

הנהגת ישיבה אינה רק מסירת שיעורים, לפעמים צריך להגיד 'לא', לבכר צד אחד על פני צד שני. גם כשראש הישיבה אמר 'לא', הוא אמר זאת עם דמעות בעיניים ותוך נשיאה בעול. למיטב ידיעתי בין עשרות אלפי תלמידי ובוגרי הישיבה, לא נמצא אחד עם קפידא עליו. ראש הישיבה מסר את נפשו להדריך בחורים ואברכים במה להשקיע וכיצד להתרומם. הוא הגדיר להם את מצבם, ייעץ להם איך לנצל את כוחותיהם, ואז הציב בפניהם אתגר נוסף, עד לפסגות עליונות: לגמור את המסכת, לרכוש בקיאות בכמה מסכתות, שייכות לש"ס - ש"ס איד', להיות קרוב לגמור ש"ס ולמעלה בקודש. השואלים קיבלו מענה מפורט לכל שלב בלימודם, תוך התאמה לתכונותיהם ונטיית ליבם, אם בעיון ואם בבקיאות, אם בלומדות ואם בהלכה. מצד אחד תמיד דרש אתגר ומאמץ, ומצד שני הקפיד על בנייה יסודית שלב אחרי שלב, בלי לקפוץ מדרגות. מעניין שכל זה נעשה תוך עמידה על עקרונות הישיבה, שדרשה הספקים ובקיאות נרחבת. גם הדגיש את השמחה שבחידוש, וממילא חיזק אצל התלמיד את הרצון להכין 'חבורה' נוספת.

ראש הישיבה זצ"ל השקיע המון בקידום בחורים חלשים, תוך עידוד ותמיכה עד כדי קביעת חברותא פרטית עם חלק מהם. כמו כן שמר על כבודם של האברכים כנגד מפריעים למיניהם.

'קם רב אדא בר אהבה, אהדר קרעיה לאחוריה וקרע קרעיה אחרינא' (ברכות מב, ב - מג, א). רב אדא קרע את בגדו בשנית כשהרגיש בחסרונו של רב. גזירה על המת שמשתכח מן הלב, אבל אצל מורינו ראש הישיבה זצ"ל, אדם שהכל היו צריכים לו, שוב ושוב נרגיש את החלל העצום, ואז נצטרך לקרוע שוב כבשעת חימום. תנצב"ה.

אברהם יעקב גולדמינץ

ערב עיון

לכבוד צאתו לאור של הגיליון המאתיים של 'המעין'

בנושא: 'חינוך לתורה וחינוך למדע'

יתקיים בעז"ה ביום שני ז' טבת בין השעות 17:00-21:00

בבית המדרש של ישיבת ההסדר בשעלבים

בין הדוברים:

ראש ישיבת שעלבים הרב יחזקאל יעקבסון שליט"א

הרב ד"ר אליהו רחמים זייני, ראש ישיבת 'אור וישועה' חיפה

הרב פרופ' נריה גוטל, נשיא מכללת 'אורות ישראל' אלקנה-רחובות

הרב יואל קטן, ראש 'מכון שלמה אומן' ועורך 'המעין', ועוד.

קוראי 'המעין' ובוגרי ישיבת שעלבים וידידיה מוזמנים

הכניסה חופשית. לפרטים ולהרשמה לארוחת הערב נא להתקשר ל: 08-9276520